



Sygn. akt V CSK 562/07

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

*SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)*

*SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)*

*SSN Antoni Górski*

w sprawie z powództwa I-szego Klubu Sportowego "Ś(...)" w W.

przeciwko W. M. i B. M.

o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 8 maja 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 marca 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację powoda i orzekającej o kosztach i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód - I Klub Sportowy Ś(...) w W. w pozwie wniesionym przeciwko pozwanym - W. M. i B. M. domagał się pozbawienia wykonalności orzeczeń bliżej opisanych w pozwie. Według powoda, wierzytelności wynikające z tych orzeczeń i przysługujące pozwanym wobec powoda, zostały w całości umorzone w wyniku dokonania przez

powoda potrącenia przysługujące powodowi wobec pozwanych wierzytelnością kredytową, nabytą od banku po powstaniu tytułu wykonawczych objętych żądaniem pozwu. Sąd Okręgowy pozbawił w części wykonalności wyroki określone w pkt I wyroku z dnia 3 października 2006 r. w zakresie skapitalizowanych odsetek za okres od wymagalności poszczególnych kwot do dnia 12 stycznia 2001 r. w kwocie 190.077,80 zł, w zakresie kwoty głównej – 174.000 zł oraz w zakresie kosztów procesu ponad kwotę 26.181,80 zł. Pozbawienie wykonalności nastąpiło zatem do wysokości 375.000 zł. Oddalił dalej idące powództwo strony powodowej, która domagała się - na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. – pozbawienia wykonalności także innych jeszcze wyroków określonych w pozwie. Podstawowe, istotne elementy, ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego, przedstawiają się następująco.

W dniu 22 grudnia 2000 r. zawarta została umowa sprzedaży (cesji) wierzytelności pomiędzy P.(...) Bank S.A. - Oddział w W. (cedentem) i stroną powodową (cesjonariuszem). Umową tą objęto wierzytelność kredytową Banku, przysługującą mu wobec pozwanych i wynikającą z zawartej w 1993 r. umowy o kredyt skonwertowany.

W dniu 22 sierpnia 2001 r. strona powodowa poinformowała pozwanych o nabyciu wierzytelności kredytowej i jednocześnie złożyła oświadczenie o dokonaniu potrącenia tej wierzytelności z przysługującymi pozwany wobec strony powodowej wierzytelności, ani stwierdzonymi wyrokami Sądowymi, objętymi obecnie żądaniem pozwu.

Sąd Okręgowy ustalił, że strona powodowa w wyniku cesji z dnia 22 grudnia 2000 r. nabyła wierzytelność kredytową wobec pozwanych w dniu 12 stycznia 2000 r. Uznał za prawnie skuteczne oświadczenie o potrąceniu od dnia 12 stycznia 2001 r., ponieważ wtedy nastąpił stan potrącalności (stronie powodowej przysługiwało wobec pozwanych nabyta na podstawie cesji wymagalna wierzytelność kredytowa). Rozważał istnienie wierzytelności kredytowej objętej cesją, jej wysokość oraz to, czy ulega ona przedawnieniu w dniu 12 stycznia 2001 r. W ocenie Sądu Okręgowego, istnienie i wysokość wierzytelności kredytowej przesądzał aneks do umowy kredytowej z dnia 28 stycznia 1994 r., w którym określono wysokość zadłużenia kredytowego pozwanych, terminy i sumy spłat poszczególnych rat kredytu w poszczególnych latach (od 1994 r. do 1998 r.). Przyjmując trzyletni okres przedawnienia roszczenia o zwrot kredytu i początek biegu tego przedawnienia odnośnie do poszczególnych rat kredytu, Sąd stwierdził, że w dniu 14 grudnia 2000 r. (tj. w dacie nadania bankowym tytułom egzekucyjnym, obejmującym wierzytelności kredytowe, klauzuli wykonalności) przedawnione były

jedynie roszczenia wymagalne do końca trzeciego kwartału 1997 r. Natomiast w stosunku do raty wymagalnej od dnia 31 grudnia 1997 r. oraz rat wymagalnych od końca poszczególnych kwartałów 1998 r. bieg przedawnienia został skutecznie przerwany. W ocenie Sądu, w chwili nabycia przez stronę powodową omawianych wierzytelności kredytowych (tj. w dniu 12 stycznia 2001 r.) cesjonariuszowi [P.(...) Bankowi S.A] przysługiwała przeciwko pozwanym wierzytelność w kwocie 375.000. W takiej wysokości, po uwzględnieniu przedawnienia, strona powodowa nabyła od Banku scedowaną wierzytelność.

W związku ze zgłoszeniem zarzutu potrącenia Sąd Okręgowy przyjął następujący mechanizm kompensacji ustawowej. Potrąceniem objęte zostały wspomniane wierzytelności kredytowe i wierzytelności wynikające z tytułów wykonawczych przysługujących pozwanym wobec powoda i wskazanych w pozwie. Strona powodowa nie podnosiła w pozwie tego, który tytuł ma być pozbawiony wykonalności w pierwszej kolejności. Nie podała też odpowiedniej sekwencji umorzenia poszczególnych elementów długu (należność główna i odsetki). Sąd Okręgowy powołał się w związku z tym na przepis art. 451 § 1 k.c. i przyjął sekwencję pozbawienia poszczególnych elementów struktury długu powoda wobec pozwanych wynikających z każdego z tytułów wykonawczych. W rezultacie więc pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy wskazany w pkt 1 wyroku z dnia 3 października 2006 r. najpierw w zakresie odsetek za opóźnienie (za okres od dnia wymagalności poszczególnych kwot do dnia 12 stycznia 2001 r. w kwocie 190.077,80 zł), następnie w zakresie należności głównej (w wysokości 174.000) oraz w odniesieniu do kosztów procesu (ponad kwotę 26.181,80 zł). W wyniku tak przyjętego mechanizmu kompensaty pozostała do zapłaty (na rzecz pozwanych) kwota 26.181,30 zł (po pozbawieniu wykonalności wyroków określonych w pkt I wyroku z dnia 3 października 2006 r.). W związku z tym oddalone zostało powództwo powoda w pozostałym zakresie, obejmujące m.in. żądanie pozbawienia wykonalności innych, wskazanych w pozwie wyroków.

Apelacje obu stron zostały oddalone jako nieuzasadnione. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. Przyjął skuteczność cesji wierzytelności kredytowych Banku na rzecz strony powodowej na dzień 12 stycznia 2001 r. Nabyta wierzytelność kredytowa mogła być przedstawiona do potrącenia z wierzytelnościami pozwanych wobec strony powodowej, wynikającymi z tytułów wykonawczych, w zakresie, w jakim nie była jeszcze przedawniona w dniu 12 stycznia 2001 r., tj. w kwocie 375.000 zł. W związku ze zgłoszonym w apelacji zarzutem strony powodowej, że do

potrącenia powinna być też przedstawiona wierzytelność odsetkowa (o zapłatę odsetek za opóźnienie ze spłatą kredytu), Sąd Apelacyjny analizował treść umowy o cesję z dnia 20 grudnia 2000 r., treść bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...)/2000 i stwierdził, że część odsetek od zadłużenia przeterminowanego, ujęta w tym tytule egzekucyjnym, została obliczona przez Bank (wystawiający tytuł) od kapitału przedawnionego i w chwili cesji wierzytelności kredytowych na rzecz powoda także była przedawniona. Przedawnione odsetki nie mogły być przedstawione do potrącenia z wierzytelnością wynikającą z tytułów wykonawczych. Na powódzie spoczywał ciężar wykazania tego, jaka część przewidzianych w § 1 umowy z dnia 22 grudnia 2000 r. i nabytych przez niego odsetek od kapitału (objętych bankowym tytułem egzekucyjnym) była w dniu 12 stycznia 2001 r. jeszcze nieprzedawniona (ze wskazaniem sposobu ich wyliczenia, a więc – kwoty głównej, okresu opóźnienia i stopy procentowej). W rezultacie Sąd Apelacyjny stwierdził, że powód powinien – wytaczając powództwo na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. – wykazać okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie w granicach zgłoszonej podstawy powództwa. Oznacza to, że powinien udowodnić istnienie zgłoszonej do potrącenia wierzytelności kredytowej, jej zaskarżalność oraz wysokość (kwotę) ze wskazaniem sposobu obliczenia tej kwoty, skoro pozostaje ona sporna.

W skardze kasacyjnej powoda podniesiono zarzut naruszenia art. 232 zd. I k.p.c., art. 117 § 2 zd. I k.c. w zw. z art. 6 k.c. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej jego apelację i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego jego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z ustaleń dokonanych przez Sądy meriti wynika to, że na podstawie cesji powód nabył wierzytelność kredytową obejmującą należność główną i odsetki za opóźnienie (art. 509 § 2 k.c.). Fakt objęcia cesją także takich odsetek wynika wyraźnie z treści § 1 umowy z dnia 22 grudnia 2000 r. Tę złożoną strukturalnie wierzytelność kredytową strona powodowa mogła potrącić z wierzytelnościami pozwanych wynikającymi z kwestionowanych w pozwie tytułów wykonawczych. Rzecz jasna, wierzyciel wykonujący zarzut potrącenia, wykazuje fakt istnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia, w tym także jej wysokość (art. 499 k.c.). Dowód istnienia wierzytelności mógłby wynikać także z treści bankowego tytułu egzekucyjnego, obejmującego scedowaną wierzytelność, który został wadliwie wystawiony z formalnego punktu widzenia. Z treści bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...)/2000 [s. (...) akt sprawy], wystawionego przed dokonaniem cesji, wynika istnienie zobowiązania kredytowego pozwanych

(kredytobiorców) wobec Banku (cesjonariusza). Wskazano w nim kwotę ogólnego zadłużenia kredytobiorców, w tym kwotę kapitału kredytu i wysokość odsetek za opóźnienie powstałych w podanych okresach opóźnienia. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdzono, że na powódzie ciążył dowód wykazania tego, jaka część odsetek, określonych w § 1 umowy z dnia 22 grudnia 2000 r. (objętych bankowym tytułem egzekucyjnym nr (...)/2000), była w dniu 12 stycznia 2001 r. (w dniu skuteczności cesji) jeszcze nieprzedawniona (ze wskazaniem sposobu wyliczenia tych odsetek – a więc – kwoty głównej, okresu opóźnienia i zastosowania odpowiedniej stopy procentowej). Według Sądu Apelacyjnego, część odsetek za opóźnienie kredytobiorców ujęta w bankowym tytule egzekucyjnym została obliczona przez Bank od kapitału przeterminowanego i w chwili dokonania cesji wierzytelności na rzecz powoda także była przedawniona [s. (...) uzasadnienia zaskarżonego wyroku]. U podstaw takiego rozumowania leży ogólne założenie, że powód jednak nie wykazał istnienia i zakresu zobowiązania obejmującego odsetki na opóźnienie i tym samym nie sposób przesądzić, czy doszło do ewentualnego przedawnienia (i w jakim zakresie) roszczenia odsetkowego. Tymczasem oba Sądy meriti dokonały pewnych ustaleń, które mogły być miarodajne dla dokonania odpowiednich ocen w tym zakresie. Można bowiem stwierdzić, że Sąd Apelacyjny nie skorzystał jednak z możliwości wzięcia pod uwagę takich kryteriów jurydycznych, które pozwoliłyby jednak określić wysokość (rozmiar) roszczenia o odsetki za opóźnienie. Ustalono przecież kwotę należności głównej, która na pewno nie uległa przedawnieniu (375.000 zł), fakt opóźnienia kredytobiorców, okresy tego opóźnienia (podane w treści bankowego tytułu egzekucyjnego). Ponadto w okresie opóźnienia obowiązywała przecież wysokość stopy procentowej odnosząca się do odsetek za opóźnienie (w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 359 § 3 k.c.). Wbrew stanowisku strony powodowej, nie sposób oczywiście, przyjmować za miarodajną (w całym okresie opóźnienia kredytobiorców) stopy procentowej (w wysokości 90%), przyjętej w umowie kredytowej z 1993 r. i oznaczonej w tej umowie jako stopa zmienna. Nie oznacza to jednak stanu niewykazania jednego z istotnych parametrów, niezbędnego do określenia rozmiaru odsetek za opóźnienie, skoro stopa taka oznaczona była ex lege.

W toku postępowania pozwani kwestionowali (z różną motywacją) zarówno samo istnienie ich zobowiązań z tytułu kredytu, jak i podnosili zarzut przedawnienia nabytego od banku roszczenia o zwrot kredytu, obejmującego kapitał kredytu i odsetki za opóźnienie. Kwestionowanie istnienia wierzytelności oznacza jednocześnie kwestionowanie jej wysokości (np. z racji powoływania się przez powoda na wysoką stopę procentową,

dotyczącą odsetek za opóźnienie). Jak wcześniej wspomniano, Sąd Apelacyjny nie rozważył możliwości zweryfikowania wysokości roszczenia obejmującego odsetki za opóźnienie. Dopiero taka weryfikacja może przesądzać o potrzebie rozważenia zasadności zgłoszonego zarzutu przedawnienia, obejmującego roszczenie odsetkowe strony powodowej. Przedstawiony sposób obrony dłużników nie wskazuje na to, że akceptują oni istnienie zadłużenia wobec powoda w tym zakresie, w tym także jego wysokość. W tej sytuacji, wbrew sugestii skarżącego, nie można obciążać pozwanych dowodem wykazania wystąpienia przedawnienia roszczenia odsetkowego.

Jeżeli natomiast odnieść zgłoszony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 6 k.c. do kwestii wykazania istnienia wierzytelności kredytowej (także w zakresie roszczenia o odsetki za opóźnienie), przedstawionej następnie do potrącenia, to należy taki zarzut uznać za uzasadniony, skoro Sąd Apelacyjny przedwcześnie jednak oddalił apelację strony powodowej, akcentując fakt nieudowodnienia przez powoda istnienia wierzytelności w omawianym zakresie. Istniały zatem uzasadnione podstawy do uchylenia zaskarżonego wyroku w części oddalającej apelację powoda i orzekającej o kosztach i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 398<sup>15</sup> § 1 k.p.c.).